

Puolustusministeriö
Försvarsministeriet
Ministry of Defence

HE 73/2026 vp; Pariisin pöytäkirjaa täydentävä valtiosopimus

Eduskunnan ulkoasiainvaliokunta

Hallitussihteeri Tuukka Einola

26.5.2026

Taustaa

- Suomi on osana Natoon liittymisen prosessia liittynyt Pohjois-Atlantin sopimuksen sopimuspuolten välillä niiden **joukkojen asemasta tehtyyn sopimukseen** (Nato SOFA, SopS 23 ja 24/2024) ja **Pariisin pöytäkirjaan** huhtikuussa 2024. Pariisin pöytäkirjaa voidaan täydentää vastaanottajavaltion ja strategisen johtoesikunnan kahdenvälisellä sopimuksella (nyt kyseessä oleva sopimus, ns. **täydentävä sopimus**).
- Valtioneuvosto asetti 6.2.2025 pidetyssä yleisistunnossa neuvotteluvaltuuskunnan neuvottelemaan täydentävää sopimusta sekä laatimaan sitä koskevan hallituksen esityksen.
 - Mukana kaikki muut ministeriöt paitsi VNK.
- Täydentävän sopimuksen allekirjoituksesta järjestettiin lausuntokierros marraskuussa 2025 ja se on allekirjoitettu joulukuussa 2025 sekä tammikuussa 2026.
- Täydentävän sopimuksen laatiminen on ollut tarpeen erityisesti Mikkeliin perustetun MCLCC:n ja Riihimäelle perustettavan DCM-yksikön vuoksi. Sopimusta tullaan kuitenkin soveltamaan yleisesti kaikkiin Suomessa toimiviin Naton sotilasesikuntiin ja muihin sotilasorganisaatioihin kuten Naton osaamiskeskuksiin (Center Of Excellence, COE), joilla on Pariisin pöytäkirjan mukainen asema. Sopimusta ei tämän hetken tietojen mukaan tultaisi soveltamaan Rovaniemelle sijoitettavaan FLF:n monikansalliseen esikuntaosaan.

Sopimusmääräykset

- Yleiset kansainvälistä järjestöä koskevat määräykset
 - Ajoneuvot
 - Verotus
 - Korkea-arvoisen henkilöstön vapaudet ja erioikeudet
 - Kiinteistöjen ja alueiden käyttö
 - Maahantulo, maasta poistuminen, maassa työskentely ja maassa oleskelu
 - Pankkitilit ja valuutta
 - Sopimustoimittajat
 - Terveysturvallisuus
 - Turvallisuus
 - Vahingonkorvausvaatimukset
 - Ympäristönsuojelu
-
- Hallituksen esityksessä on määritelty sopimuksessa Suomelle määrättyjen velvoitteiden vastuuviranomaiset.

Sopimuksen soveltamisala

- Sopimusta sovelletaan esikuntien henkilöstöön, joka on "attached to" **Suomessa sijaitsevaan Naton esikuntaan**. Esikunnat voivat olla Naton komentorakennetta, joukkorakennetta tai esim. osaamiskeskuksia.
 - Attached to → matkamääräyksellä/määrätty esikuntaan vierailulle tai töihin.
 - Sotilaita ja siviileitä.
- Esikuntien perustaminen ja niiden henkilöstömäärän merkittävä muuttaminen vaatii Suomen erillisen hyväksynnän. Lisäksi esikuntien operatiivisen toiminnan tulee olla Suomen hyväksymää myös siltä osin kuin se johtaa esikunnan henkilöstön vahvistamiseen.
 - Sopimuksella ei perusteta Naton esikuntia.
 - Päätökset Pohjois-Atlantin neuvostossa tai/ja kansallisella tasolla riippuen sen sisällöstä.

Asepalvelus ja liitokunnan esikuntien koskemattomuus

- Naton omille, esikunnan tehtävän kannalta kriittisille, siviilityöntekijöille annetaan vapautus asepalveluksen ja siviilipalveluksen suorittamisesta heidän työsuhteensa ajaksi.
- Sopimus toistaa Nato SOFAn ja Pariisin pöytäkirjan määräykset esikunnan arkistojen koskemattomuudesta. Lisäksi esikuntien tilat ovat sopimuksen nojalla loukkaamattomat.
 - Esikunnan tilat ja arkistot ovat loukkaamattomat.
 - Suomen viranomaiset tarvitsevat liittokunnan esikunnan luvan päästäkseen niiden hallussa oleviin tiloihin ja hallussa oleville alueille.

Käytännön määräykset

- Sopimus sisältää merkittävän määrän **verovapauksia** ja mahdollistaa esikunnalle kahviloiden, kanttiinien ja messien pitämisen Suomen lainsäädäntöä vapaammin.
 - Perustuu Naton politiikkaan, jonka mukaan isäntävaltio ei saa suoraan rikastua yhteisrahoitetun toiminnan myötä.
 - Suomalaisen henkilöstön verovapaudet on rajattu.
- Sopimus sisältää määräyksiä **ympäristönsuojelusta, kansanterveyden varjelusta** sekä **televiestinnästä**.
 - Periaatteena on, että esikunnalla on samat toimintamahdollisuudet ja –ehdot kuin Puolustusvoimilla Suomessa.
 - Suomen viranomaiset toimitivat luvanhaltijana esim. ympäristölupien osalta.
 - Televiestinnän osalta Suomen viranomaisten tulisi pyrkiä sisällyttämään Naton esikunnat omiin kaupallisiin sopimuksiinsa (puhelin yms. yhteydet).
- Lisäksi **ajoneuvoja** ja **ajokortteja**, koulutusta sekä **esikunnan käytännön toimintaa** (matkustusalennuksia yms.) koskevia määräyksiä.

Korkea-arvoisten Natossa palvelevien upseerien koskemattomuudet (7 artikla)

- **Kenraalin/amiraalin arvoisille Natossa palveleville upseereille sekä esikuntien päälliköille** myönnetään sopimuksen muuta henkilöllistä soveltamisalaa laajemmin lainkäytöllistä koskemattomuutta (seuraavalla dialla).
 - Kokonaan uusi määräys verrattuna Pariisin pöytäkirjaan.
 - Koskee osin myös suomalaisia kenraalin arvoisia Natossa palvelevia upseereita.
 - Sovelletaan myös tilanteisiin, joissa Nato-kenraali saapuu vierailemaan Suomessa kansallisiin esikuntiin (ei tarvitse olla "attached to" Suomessa sijaitsevaan Naton esikuntaan).
- Määräys on kaikissa verrokkisopimuksissa vastaavalla substanssisisällöllä.
 - Naton siviiliorganisaatioita koskevaa Ottawan sopimusta (SopS 43/2023) vastaava kirjaus.
- Esikunta voi luopua koskemattomuudesta Suomen pyynnöstä, jolloin sovellettavaksi tulevat Nato SOFAn ja Pariisin pöytäkirjan määräykset tuomiovallan jakautumisesta.
- Koskemattomuuden ei arvioida tulevan sovellettavaksi kuin yksittäistilanteissa.

7 ARTIKLA

KORKEA-ARVOISEN HENKILÖSTÖN VAPAUDET JA ERIOIKEUDET

1. Liittokunnan esikunnassa palveleville kenraalin arvoisille upseereille ja lippu-upseereille (Naton arvoluokka OF-6 ja sitä ylemmät arvoluokat) sekä vastaaviin arvoluokkiin kuuluville siviilivirkamiehille myönnetään Nato-komennuksensa ajaksi seuraavat erioikeudet ja vapaudet, jos nämä henkilöt palvelevat kansainvälisessä tehtävässä:

a. vapautus kaikesta Suomen toteuttamasta henkilökohtaisesta pidättämisestä ja vapaudenmenetyksestä;

b. vapautus kaikenlaisesta lainkäytöstä kaikkien virallisessa Natoon liittyvässä ominaisuudessaan antamiensa suullisten ja kirjallisten lausuntojen ja tekemiensä tekojen osalta;

c. henkilökohtaisten asiakirjojensa ja hallussaan olevien virallisten asiakirjojen loukkaamattomuus;

d. samat valuuttaa ja valuutanvaihtoa koskevat helpotukset, jotka myönnetään vastaavassa asemassa olevalle ulkomaiselle diplomaattiselle henkilöstölle;

e. samat henkilökohtaisia matkatavaroita Suomessa koskevat vapautukset ja helpotukset, jotka myönnetään vastaavassa asemassa olevalle ulkomaiselle diplomaattiselle henkilöstölle.

Koskee
suomalaisia
Natossa
palvelevia
korkea-arvoisia
upseereita

Turvallisuus

- Sopimus laajentaa Nato SOFAn turvallisuuden ja järjestyksen ylläpito-oikeudet koskemaan sotilaspoliisin lisäksi myös esikunnan turvallisuushenkilöstöä.
 - Turvallisuushenkilöstöllä olisi oikeudet välttämättömiin ja oikeasuhtaisiin toimenpiteisiin turvallisuuden ja järjestyksen ylläpitämiseksi.
 - Turvallisuushenkilöstön tulee olla sopimuksessa määritelty esikunnan jäsen, joka on saanut (esikunnan määrittämän) riittävän koulutuksen.
 - Ei voi olla yksityinen toimija, kuten vartiointiliike → yksityisten toimijoiden käyttöön sovelletaan Suomen lakia.
- Toimivaltuuksien käyttäminen olisi alisteista Suomen kanssa tehtäville järjestelyille.
 - Voidaan sopia tarkemmin, miten välttämättömyyttä ja oikeasuhtaisuutta kussakin tilanteessa sovelletaan sekä varmistua toimivaltuuksien pysymisestä sovituihin rajoihin.
 - Ratkaisu on samankaltainen kuin EU SOFAssa, joka oli perustuslakivaliokunnan näkemyksen mukaan perustuslainmukainen.

Turvallisuus

- Turvallisuutta koskevan määräyksen ei arvioida vaativan supistettua perustuslainsäätämisyjärjestystä.
 - Määräys ei muuta olennaisesti Nato SOFAssa omaksuttua ja poikkeuslakina hyväksyttyä perusratkaisua, jonka mukaan esikunnilla on oikeus pitää yllä turvallisuutta ja järjestystä tiloissaan.
 - SOFAn perusratkaisuun ei ole neuvotteluissa voitu kajoa.
- Esikunnan ulkopuolella Suomi vastaa turvallisuudesta.
 - Turvallisuushenkilöstöllä vain kurin ja järjestyksen ylläpito-oikeus esikunnan oman henkilöstön keskuudessa ja yhteistoiminnassa Suomen viranomaisten kanssa.
 - Määräys ei ole ollut aiemmin ongelmallinen perustuslain kannalta.
- Sopimuksella tai sen hyväksymistä ja voimaansaattamista koskevalla hallituksen esityksellä ei luoda uusia toimivaltuuksia Suomen viranomaisille.

Liitelait

- Suurin osa sopimuksen aiheuttamista uusista tehtävistä säädettäisiin Puolustusvoimille.
 - Esikuntien oikeudellinen edustaminen, esikunnan henkilöllisyystodistusten myöntäminen, henkilöstöilmoitusten vastaanottaminen, vahingonkorvausasioiden yhteystahona toimiminen.
- Tavoitteena on mahdollisimman yhdenmukainen ja hallinnollisesti kevyt menettely kaikkien joukkojen ja sotilasesikuntien asemaa koskevien sopimusten toimeenpanon osalta.
- Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi ulkomaalaislakia (301/2004), valtion liikelaitoksista annettua lakia (1062/2010), ajoneuvolakia (82/2021), sotilasesikuntien lakia (332/2023), henkilötietojen käsittelystä Puolustusvoimissa annettua lakia (332/2019), puolustusvoimista annettua lakia (551/2007), maa-asetusta ja eräistä tutkista annettua lakia (96/2023), sotilaallisesta kriisinhallinnasta annettua lakia (211/2006), arvonlisäverolakia (1501/1993), valmisteverotuslakia (182/2010), autoverolakia (777/2010) sekä tullilakia (304/2016).
- Ajoneuvolakiin ehdotetaan lisäksi sopimuksesta riippumatonta, LVM:n kanssa koordinoitua muutosta, jolla mahdollistettaisiin Suomen normaaleista vaatimuksista poikkeavien siviilijoukkojen hankkiminen ja rekisteröiminen Puolustusvoimien toiminnassa.
 - Nykyisellään oikeus muuttaa vain jo aiemmin hankittuja ja rekisteröityjä siviilijoukkoja.

Seuranta

- Ulkoasiainvaliokunta on pitänyt perusteltuna, että täydentävään sopimukseen (ja Naton läsnäoloon ylipäänsä) liittyviä seikkoja arvioidaan kokonaisvaltaisesti eduskunnalle annettavan soveltuvan selvityksen muodossa (UaVEK 7/2026 vp).
- Hallitus tulee seuraamaan kansallisen lainsäädännön toimivuutta ja nyt ehdotettavien lakiehdotusten riittävyttä suhteessa liittokunnan esikuntien toimintaan.